

ข้อมูลพื้นฐานและหลักการของกรอบการลงทุนของภูมิภาค พ.ศ. 2570 (RIF 2027)
ภายใต้แผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ
(Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program: GMS)

ข้อมูลพื้นฐาน

แผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program: GMS Program) ริเริ่มขึ้นใน พ.ศ. 2535 โดยมี 6 ประเทศในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงเป็นสมาชิก ประกอบด้วย กัมพูชา สปป.ลาว จีน (มณฑลยูนนาน และเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง) เมียนมา ไทย และเวียดนาม โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นฝ่ายเลขานุการพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและการสนับสนุนเงินทุน แผนงาน GMS มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานของความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ ปัจจุบันแผนงาน GMS ดำเนินงานภายใต้กรอบยุทธศาสตร์แผนงาน GMS พ.ศ. 2573 (GMS Economic Cooperation Program Strategic Framework 2030: GMS 2030) ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาสู่การเป็นภูมิภาคที่มีบูรณาการ รุ่งเรือง ยั่งยืน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

เพื่อให้การดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์ GMS ค.ศ. 2030 เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีการจัดทำกรอบการลงทุนของภูมิภาค (Regional Investment Framework: RIF) เพื่อรวบรวมโครงการที่มีความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของแผนงาน GMS และจะมีการดำเนินงานในห้วงเวลา 3 ปี เข้าไว้ในกรอบการลงทุนดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้ประเทศสมาชิกแผนงาน GMS ได้รับทราบข้อมูลความก้าวหน้าและความต่อเนื่องเชื่อมโยงของการพัฒนาในสาขาต่าง ๆ ในภูมิภาค อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการบูรณาการความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นการสร้างโอกาสและช่องทางในการเข้าถึงการสนับสนุนทั้งในเชิงวิชาการและแหล่งงบประมาณที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากหุ้นส่วนการพัฒนาต่าง ๆ ของแผนงาน GMS อาทิ องค์กรระหว่างประเทศ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

ปัจจุบันแผนงาน GMS อยู่ระหว่างการดำเนินงานภายใต้กรอบการลงทุนของภูมิภาค พ.ศ. 2568 (Regional Investment Framework: RIF 2025) ซึ่งมีห้วงระยะเวลาดำเนินงานระหว่าง พ.ศ. 2566 – 2568 จำนวนโครงการทั้งหมด 111 โครงการ มูลค่าการลงทุนรวม 1.17 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ (ราว 4.2 แสนล้านบาท) ครอบคลุมการพัฒนาหลากหลายสาขา อาทิ คมนาคมขนส่ง พลังงาน เกษตร สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาเมือง การท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและการค้า

นอกจากนี้ แผนงาน GMS ยังอยู่ระหว่างการเตรียมการประกาศใช้และเผยแพร่กรอบการลงทุนของภูมิภาค พ.ศ. 2569 (Regional Investment Framework: RIF 2026) ในการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสของแผนงาน GMS ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 โดยจะเป็นโครงการที่มีแผนดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2567 – 2569 ซึ่งคาดว่าจะมีจำนวนทั้งหมด 129 โครงการ มูลค่าการลงทุนรวม 1.78 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ (ราว 6.4 แสนล้านบาท)

เนื่องด้วยแผนงาน GMS มีการปรับปรุงรายการและข้อมูลโครงการใน RIF ให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ ฝ่ายเลขานุการของแผนงาน GMS จึงได้เตรียมการจัดทำกรอบการลงทุนของภูมิภาค พ.ศ. 2570 (Regional Investment Framework: RIF 2027) ซึ่งมีกรอบการดำเนินงานในช่วง พ.ศ. 2568 – 2570 โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ของทั้ง 6 ประเทศสมาชิกเข้าไว้ในกรอบการลงทุนดังกล่าว และมีกำหนดที่จะนำเสนอต่อที่ประชุมระดับสุดยอดผู้นำแผนงาน GMS ครั้งที่ 8 ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2567

หลักการสำหรับการเสนอโครงการใน RIF 2027

โครงการที่จะได้รับการพิจารณาเพื่อบรรจุใน RIF 2027 จะต้องเป็นโครงการที่สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตอบสนองต่อกรอบยุทธศาสตร์ GMS ค.ศ. 2030 ซึ่งให้ความสำคัญกับมิติการพัฒนาความเชื่อมโยง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และความเป็นชุมชน โดยไม่ละทิ้งหลักการของความยืดหยุ่นและความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม การบูรณาการทั้งภายในและภายนอกอนุภูมิภาค ความครอบคลุม (Inclusivity) เพื่อสร้างชุมชน GMS ที่มีอนาคตร่วมกัน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาขั้นต่ำ (Minimum Criteria) ดังนี้

- เป็นโครงการที่สามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นใดประเด็นหนึ่งของ ความร่วมมือรายสาขา และ/หรือ ประเด็นการพัฒนาข้ามสาขา ภายใต้แผนงาน GMS อย่างน้อย 1 ประเด็น
- เป็นโครงการที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องระบุถึงผลลัพธ์ และผลลัพธ์ที่คาดหวัง งบประมาณที่จะใช้ แหล่งงบประมาณ และกำหนดเวลาที่จะเริ่มดำเนินการ
- เป็นโครงการที่มีแผนการดำเนินงานในพื้นที่ ความครอบคลุมของแผนงาน GMS¹
- เป็นโครงการที่จะ ส่งผลต่อการพัฒนาในระดับภูมิภาค โดยสามารถเป็นได้ทั้งโครงการที่อยู่ในภายในประเทศเดียว หรือมีการดำเนินงานในหลายประเทศ
- เป็นโครงการที่ ได้รับการสนับสนุนจากคณะทำงานรายสาขา ภายใต้แผนงาน GMS หรือ ได้รับการเสนอผ่านหน่วยงานฝ่ายเลขานุการระดับชาติของแผนงาน GMS ซึ่งสำหรับประเทศไทย คือ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
- เป็นโครงการที่ มีความสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ GMS ค.ศ. 2030 ยุทธศาสตร์รายสาขา ความร่วมมือของแผนงาน GMS รวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติ/แผนการพัฒนาระดับประเทศ
- เป็นโครงการที่ มีความพร้อมและความชัดเจนที่จะดำเนินการ ในช่วง พ.ศ. 2568 – 2570 อาทิ มีหน่วยงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการศึกษาความเป็นไปได้แล้ว มีการระบุแหล่งงบประมาณที่คาดว่าจะได้รับ และ/หรือเป็นโครงการที่ได้รับการบรรจุไว้ในแผนการลงทุนของประเทศ

¹ สำหรับประเทศไทย ครอบคลุมพื้นที่จำนวน 34 จังหวัดที่มีแนวระเบียงเศรษฐกิจของแผนงาน GMS พาดผ่าน ได้แก่ กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ขอนแก่น จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี เชียงราย เชียงใหม่ ตาก ตราด นครปฐม นครราชสีมา นครสวรรค์ นครพนม นนทบุรี หนองคาย พระนครศรีอยุธยา พะเยา เพชรบูรณ์แพร่ พิษณุโลก ปทุมธานี ปราจีนบุรี มุกดาหาร ระยอง ลำปาง ลำพูน สระบุรี สระแก้ว สุโขทัย อุดรดิตถ์ และอุดรธานี

นอกจากนี้ ยังมีเกณฑ์เพื่อบรรลุในสิ่งที่มุ่งหวัง (Aspirational Criteria) ซึ่งจะได้รับการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ (มีใช้เกณฑ์ภาคบังคับ) สำหรับการพิจารณาโครงการเพื่อบรรจุใน RIF โดยมีรายละเอียดดังนี้

- โครงการที่พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่ออย่างรอบด้าน และสามารถรับมือกับภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
- โครงการที่พัฒนาด้านดิจิทัล อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล เครือข่ายด้านคมนาคม ศูนย์ข้อมูล และการให้บริการด้านดิจิทัล
- โครงการที่นำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ
- โครงการที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายประเทศ โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของภูมิภาค
- โครงการที่ส่งเสริมการพัฒนาในระดับพื้นที่ อาทิ การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ และชุมชนเมือง
- โครงการที่ภาคเอกชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
- โครงการที่สนับสนุนการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรทางน้ำและทะเล

ประเด็นความร่วมมือรายสาขาและประเด็นการพัฒนาข้ามสาขาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ GMS ค.ศ. 2030

ประเด็นความร่วมมือรายสาขา 10 สาขาความร่วมมือหลัก ประกอบด้วย

1. **การคมนาคมขนส่ง** มุ่งเน้นการเชื่อมต่อการขนส่งหลายรูปแบบ การอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน การปรับปรุงด้านโลจิสติกส์ผ่านการพัฒนาเครือข่ายการขนส่งทางรถไฟ ทะเล แม่น้ำ ท่าเรือบก และเส้นทางน้ำ รวมถึงการเชื่อมต่อกับภูมิภาคอื่น ๆ
2. **การอำนวยความสะดวกต่อการคมนาคมและการค้า** ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงให้ระบบศุลกากรมีความทันสมัย สร้างกฎระเบียบด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งในการเชื่อมโยงกับภาคเอกชน และสนับสนุนการพัฒนาแพลตฟอร์มการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในอนุภูมิภาค
3. **พลังงาน** มุ่งเน้นการค้าพลังงานข้ามชายแดน การพัฒนาตลาดพลังงาน และการขยายการลงทุนด้านพลังงานสะอาด
4. **การท่องเที่ยว** มุ่งเน้นการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยการสนับสนุนด้านการเงิน การคลัง การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรภาคธุรกิจการท่องเที่ยว การพัฒนาสู่การท่องเที่ยวมูลค่าสูง และการท่องเที่ยวเมืองรอง
5. **สุขภาพ** ให้ความสำคัญกับการควบคุมโรคติดต่อ การส่งเสริมหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การเสริมสร้างขีดความสามารถและความร่วมมือข้ามพรมแดนเพื่อจัดการประเด็นทางสาธารณสุข การส่งเสริมความทั่วถึงและความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข
6. **สิ่งแวดล้อม** ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมและความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน พลังงานหมุนเวียน การจัดการขยะอย่างยั่งยืนในทะเลและแม่น้ำ และการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก

7. **การเกษตร** มุ่งเน้นการสร้างความปลอดภัยทางอาหารและมาตรฐานด้านคุณภาพเพื่อขยายการส่งออก ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม การรักษาสินทรัพย์ทางธรรมชาติโดย มุ่งเน้นเกษตรกรและผู้ประกอบการด้านการเกษตรรายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง รวมถึงสนับสนุน ด้านความมั่นคงทางอาหาร
8. **การพัฒนาเมือง** ให้ความสำคัญกับการวางแผนชุมชนเมืองแบบองค์รวมในอนาคต ส่งเสริมการเชื่อมโยง ระหว่างเมืองต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาของกลุ่มของเมืองใหม่ พัฒนาเมืองในพื้นที่บริเวณชายแดน สร้าง ความเชื่อมโยงระหว่างเมืองกับเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตอุตสาหกรรม รวมไปถึงการปรับปรุงระบบการ จัดการขยะและมลพิษในเมือง
9. **โทรคมนาคม** ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงความเชื่อมโยงของระบบโทรคมนาคม การอำนวยความสะดวก การเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสาร เพื่อลดต้นทุนในการทำธุรกรรมและเสริมสร้างขีดความสามารถใน การแข่งขัน รวมถึงการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีอื่น ๆ ในการยกระดับการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
10. **การลงทุน** มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามแนวระเบียงเศรษฐกิจของแผนงาน GMS โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหลายภาค ส่วน หลายสาขาความร่วมมือ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรอบด้าน

ประเด็นการพัฒนาข้ามสาขา 6 ประเด็น ประกอบด้วย

1. **ความร่วมมือด้านดิจิทัล** มุ่งเน้นการพัฒนาระบบอีคอมเมิร์ซข้ามพรมแดน การลดความซับซ้อนของ ขั้นตอนการค้า ส่งเสริมการเข้าถึงธุรกิจของผู้บริโภคในวงกว้าง เพิ่มศักยภาพทางการค้าให้เป็นระบบ ดิจิทัล ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าแบบเดิม ๆ ให้เปลี่ยนมาเป็นการค้าบนแพลตฟอร์ม ดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการเร่งเชื่อมต่อระบบดิจิทัล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิง ดิจิทัล เพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงระบบโทรคมนาคม และเพิ่มอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง
2. **ความเท่าเทียมทางเพศ** มุ่งเสริมสร้างความร่วมมือในภูมิภาคภายใต้หลักการความครอบคลุม เพื่อสร้าง หลักประกันว่าประชากรที่มีรายได้น้อย รวมถึงผู้หญิง จะได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานภายใต้ แผนงาน GMS และเป็นการสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ สหประชาชาติ (SDGs) ซึ่งรวมถึง SDG 5 บรรลุความเท่าเทียมทางเพศ และเพิ่มบทบาทของสตรีและ เด็กหญิงทุกคน และ SDG 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
3. **การพัฒนาเครือข่ายองค์ความรู้** ในหลายมิติ อาทิ การหารือเชิงนโยบายและกฎระเบียบอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มการใช้ความรู้ซึ่งเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของอนุภูมิภาค GMS-2030 สนับสนุนการจัดตั้ง เครือข่ายความรู้ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS Knowledge Network: GMSKN) ซึ่งประกอบด้วย สถาบันวิชาการ มหาวิทยาลัย และองค์กรวิจัยต่าง ๆ โดยมีสถาบันแม่โขง (Mekong Institute) เป็นผู้ ประสานงานเครือข่าย เพื่อจัดทำและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์และบริการความรู้ในอนุภูมิภาค

4. **การย้ายถิ่นฐานของแรงงาน** ให้ความสำคัญกับการโยกย้ายถิ่นฐานที่มีความปลอดภัยและเป็นระบบ ผ่านการสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อหารือเชิงนโยบายด้านการโยกย้ายถิ่นฐาน การรับมือกับสถานการณ์และประเด็นความท้าทายที่อาจส่งผลกระทบต่อการอพยพระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง
5. **การค้าและการลงทุน** ให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน ผ่านการปรับปรุงกฎระเบียบ และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการค้าและการลงทุนในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง
6. **หุ้นส่วนการพัฒนา** มุ่งเน้นการสร้างพันธมิตรด้านการพัฒนาอย่างครอบคลุม การจัดหาเงินทุนสำหรับโครงการลงทุนต่าง ๆ ผ่านการกู้ยืมและเงินช่วยเหลือ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิควิชาการ การแบ่งปันความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ

ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

<https://tinyurl.com/2yn2kvha>
